

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Solarz
Sędziowie:	SSA Tadeusz Nowakowski (spr.) SSO del. Renata Szczerbowska
Protokolant:	Katarzyna Rzepecka

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2013 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **P. J.**

przeciwko **Towarzystwu (...) S.A. w W.** o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy

z dnia 19 kwietnia 2013 r. sygn. akt I C 1234/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda 1.800 zł kosztów postępowania apelacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Świdnicy zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz powoda P. J. 30.000 zł z ustawowymi odsetkami od 10 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty; w pozostałym zakresie powództwo oddalił i orzekł o kosztach postępowania.

Sąd ten ustalił, że w dniu 1 czerwca 1998 r. w Z. doszło do wypadku komunikacyjnego, w wyniku którego poniósł śmierć W. J.. Pojazd sprawcy wypadku w dacie zdarzenia posiadał obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w (...) S.A. Rannymi w tym wypadku została żona powoda i dwoje dzieci W. J..

Powód był bardzo zżyty z synem, który ze swoją rodziną mieszkał na piętrze wspólnego budynku. Prowadzili wspólnie gospodarstwo rolne w tym duża hodowlę trzody chlewnej, mieli też 18 ha pola, którym zajmował się W.. Jeszcze przed wypadkiem powód darował W. 3,40 ha. Chciał, aby z czasem syn przejął po nim gospodarstwo rolne w całości. Widział jego zdolności, zaradność, dobroć kochającego syna, męża i ojca.

P. J. bardzo przeżył śmierć syna, którego kochał, cieszył go jego sukcesy, był z niego dumny. Mimo upływu czasu powód ma poczucie niesprawiedliwości, bowiem syn w chwili wypadku był młodym człowiekiem, z planami na przyszłość. Był oddany rodzinie, bardzo pomagał rodzicom. Powód rozpaczał po śmierci syna. Zapomnienia szukał w ciężkiej pracy. Przez długi czas odczuwał gniew w związku z tym co się stało. Żaloba obejmowała reakcje emocjonalne: wstrząsu, bólu, bezsilności, przytłoczenia, smutku i pustki.

Dzięki silnym więziom istniejącym w rodzinie i konieczności uczestniczenia w powrocie do zdrowia żony i wnuków żaloba ostra przeszła w żalobę zintegrowaną.

Dzięki temu nie doszło do trwałej zmiany osobowości, nie wystąpiły objawy stresu pourazowego, zaburzenia w życiu osobistym, społecznym i zawodowym. Pozostała tęsknota za synem i pełnienie obowiązków głowy rodziny dla żony, córki, wnuków. Stan emocjonalny związany ze śmiercią syna nie wywołał u powoda długotrwałego czy też trwałego uszczerbku na zdrowiu. Od 2000 roku leczy się neurologicznie z uwagi na uraz kręgosłupa. Mimo wezwania do zapłaty strona pozwana odmówiła powodowi przyznania zadośćuczynienia w kwocie 90.000 zł.

W dniu 28.12.2012 r. doszło do przejścia spółki (...) ubezpieczeń S.A. w W. przez spółkę Towarzystwo (...) S.A. w W..

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że powództwo jest w części uzasadnione. Nie podzielił poglądu strony pozwanej co do braku podstaw prawnych żądania. Uznał natomiast racje powoda co do podstawy odpowiedzialności z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c., wskazując także uchwałę SN z 22.10.2010 r., III CZP 76/10. wskazał, że krąg uprawnionych do zadośćuczynienia jest taki sam jak w art. 446 § 3 k.c.

Dobrem osobistym, którego naruszenie wymaga rekompensaty jest prawo do życia w rodzinie. Powód spełnia tę przesłankę, a także kolejną, tj. doznanie szkody niemajątkowej (krzywdy, bólu, cierpienia, poczucia osamotnienia po stronie bliskiej osoby, braku oparcia).

W ocenie Sądu pierwszej instancji doznanie krzywdy przez powoda jest bezsporne, bowiem strona pozwana nigdy tej okoliczności nie kwestionowała.

Sąd Okręgowy określił sumę należnego powodowi zadośćuczynienia na 30.000 zł. Uznał, że kwota ta jest właściwą rekompensatą za cierpienia psychiczne jakich doznał powód w związku ze śmiercią syna.

Jest to kwota utrzymana w rozsądnych granicach, spełnia funkcję kompensacyjną i w aktualnych stosunkach społeczno-gospodarczych nie jest nadmierna. Odpowiada rozmiarowi cierpień, braku wsparcia i pomocy jakiej udzielał mu syn.

Wyrok ten zaskarżyła strona pozwana w całości. W apelacji zarzuciła naruszenie prawa materialnego, a to art. 448 k.c. w zw. z art. 23 k.c. i 24 k.c. przez ich zastosowanie, co skutkowało przyjęciem, że w przedmiotowej sprawie zachodzą przesłanki przyznania na rzecz powoda zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dobra osobistego w kwocie 30.000 zł.

Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa w całości, obciążenie powoda kosztami postępowania za pierwszą i drugą instancję.

Powód w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zarzut strony pozwanej co do naruszenia prawa materialnego przez Sąd Okręgowy nie jest trafny.

W uzasadnieniu apelacji skarżący przytacza fragment uzasadnienia rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy kodeks cywilny oraz ustawy kodeks postępowania cywilnego (druk sejmowy 81), że: „skoro istnieje możliwość zadośćuczynienia w przypadku naruszenia dóbr osobistych wskazanych

w art. 23 k.c. (art. 24 w zw. z art. 448 k.c.) tym bardziej taka możliwość powinna istnieć w przypadku śmierci osoby bliskiej, co w sposób istotny narusza sferę psychiczną odczuć jednostki”.

Uwzględnienie propozycji zgłoszonej przez (...) oznacza „przywrócenie instytucji znanej kodeksowi zobowiązań, a którą zastąpiło przytoczone unormowanie art. 446 § 3 kc...”

Zdaniem skarżącego przytoczone fragmenty uzasadnienia projektu ustawy mającej wprowadzić § 4 do art. 446 k.c. nie pozostawiają złudzeń, że po zakończeniu obowiązywania art. 166 k.z. aż do momentu wejścia w życie art. 446 § 4 k.c. w polskim prawie nie funkcjonowała instytucja zadośćuczynienia za krzywdę będącą następstwem śmierci osoby bliskiej, zatem roszczenia w tym zakresie – opierane chociażby na art. 448 k.c. – nie powinny być uwzględniane przez sądy orzekające, a ich uwzględnianie jest działaniem contra legem.

Przeprowadzając powyższy wywód skarżący nie wziął pod uwagę, że do powyższej nowelizacji przyczyniło się także orzecznictwo sądów powszechnych

i Sądu Najwyższego uznające na gruncie art. 23 k.c. w zw. z art. 24 i 448 k.c. zasadność roszczeń najbliższych członków rodziny za śmierć w wypadku osoby najbliższej. Skoro orzecznictwo respektowało tego rodzaju żądania przed nowelizacją z 30 maja 2008 r. – patrz wyrok Sądu Najwyższego z 6 lutego 2008 r.,

II CSK 459/07 – to nie ma racjonalnych przesłanek, aby nie uwzględniać tego typu roszczeń do zdarzeń sprzed 3 sierpnia 2008 r., tj. daty wejścia w życie tegoż

§ 4 art. 446 k.c.

Wbrew stanowisku skarżącego instytucja zadośćuczynienia za krzywdę będącą następstwem śmierci osoby bliskiej, funkcjonowała także przed nowelizacją art. 446 k.c., miała jednak inną podstawę prawną. I właśnie ta podstawa uzasadnia uwzględnienie roszczeń – jak w rozpoznawanej sprawie – odnoszących się do zdarzeń sprzed 3 sierpnia 2008 r.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego ochronie przewidzianej w przepisach art. 23 k.c., art. 24 k.c. i art. 448 k.c. podlega odrębne dobro osobiste w postaci szczególnej emocjonalnej więzi rodzinnej między najbliższymi osobami.

Spowodowanie śmierci osoby najbliższej może stanowić naruszenie tego dobra osobistego. W takiej sytuacji sąd może przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie przepisu art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. także wtedy, gdy śmierć nastąpiła przed 3.08.2008 r. wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, taki pogląd potwierdzają:

- uchwała SN z 28.10.2011 r., III CZP 33/11, OSNC 2012/1/10,
- uchwała SN z 13.07.2011 r., III CZP 32/11,
- wyrok SN z 15.03.2012 r., I CSK 314/11, LEX nr 1164718,
- wyrok SN z 14.01.2010 r., IV 307/09, OSNC-D 2010/C/91,
- wyrok SN z 25.05.2011 r., II CSK 248/10, OSNC 2011-20/B/44,
- uchwała SN z 22.10.2010 r., III CZP 76/10, Biul. SN 2010/10/11.

Nie sposób zatem zgodzić się z przywołanym wyżej stanowiskiem skarżącego. Jak wskazuje się w przytoczonych orzeczeniach, wprowadzenie

przepisu art. 446 § 4 k.c. doprowadziło jedynie do zmiany w sposobie realizacji

tego roszczenia przez skonkretyzowanie osób uprawnionych do jego dochodzenia oraz przesłanek jego stosowania.

Nie było zatem wolą ustawodawcy

potwierdzenie dopuszczalności dochodzenia zadośćuczynienia na gruncie przepisów obowiązujących przed wejściem w życie art. 446 § 4 k.c., lecz wyrazem woli dokonania zmiany w ogólnej regule wynikającej z art. 448 k.c. przez zawężenie kręgu osób uprawnionych do zadośćuczynienia. Nie ulega zatem wątpliwości, że po wprowadzeniu art. 446 § 4 k.c., podstawą dochodzenia zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przed dniem 3.08.2008 r. w następstwie naruszenia deliktu doba osobistego w postaci szczególnej więzi rodzinnej łączącej osobę zainteresowaną ze zmarłym, stanowi art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c.

Z powyższych przyczyn apelację jako bezzasadną należało oddalić (art. 385 k.p.c.).

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego znajduje uzasadnienie w przepisie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

bp